Cinder Toral

Parashas Mishpatim

Fight Discrimination

One day at the post office, a long line of people were waiting to be served.

"Yes, may I help you, sir?"

"One minute! I was ahead of him in line! You cannot serve him first!'

"I can serve whoever I like. Now you, who had the nerve to challenge my authority, wait until I serve everyone else."

"That's not fair. I am always served last. At the post office, the bank, the restaurant, it is always the same story. I feel like a second class citizen.'

"That is exactly what you are, a second class citizen.

"I am fed up with this unfair discrimination. My ID card says that I am a citizen just like you. I deserve equal treatment and consideration.'

An onlooker is revolted by the scene in front of his eyes.

"Discrimination is terrible."

03 03 ® 80 80

 $^{f st}$ And these are the laws which

you shall place before them" (Shemos 21:1). This parasha deals with the laws bein adam li'chaveyro (between man and his fellow man). Laws of property damage, injuries, theft, proper $\circ f$ treatment servants, watchmen, loans,

consideration of people's feelings, and fair judgment in Beis Din are some of the subjects mentioned in the parasha. Do these mitzvos receive fair treatment, or are they the victims of discrimination? Are we as scrupulous about them as we are about the mitzvos bein adam li'makom (between man and Hashem)? For example, a person may be very careful to eat only kosher food with the best hechsher (certification). Does he make the same effort to refrain from speaking loshon hora? Is he equally cautious about the words that come out of his mouth, as he is with the food that goes into it? A person may spend a large amount of money on a beautiful esrog. Is he equally scrupulous with his money in business dealings?

Rav Yisrael Salanter fought a campaign against discrimination against these mitzvos. He founded the mussar movement in 5609 when he opened a small yeshiva in Lithuania. One of the three principles of mussar is perfection in Torah observance. All of Hashem's holy mitzvos must receive equally fair consideration, even those bein adam li'chaveyro. This was not an easy task, because these mitzvos go against negative character traits. However, Rav Yisrael persevered and created a revolution in the Torah world. To this very day, we benefit from his work.

Kinderlach . . .

Discrimination is horrible! Let us all fight it! Never treat any mitzvah unfairly! Parashas Mishpatim is a great place to begin. It contains 36 mitzvos bein adam li'chaveyro. Study them carefully. Learn their halachos (laws) and observe them. Treat them with the same respect and seriousness as you do the mitzvos of kashrus, shofar, and Shabbos. That is the way of the Baalei Mussar, those who strive for perfection. Emulate them. Rav Yisrael will be very proud of you.

Upon Whom Do You Rely?

Shalom my dear wife, Esti! I'm

home.'

"Shalom, Moshe! It is so good to see you! I did not expect you home so soon.' "Well, there is a good reason for my coming home early from work today." "Is everything okay?"

'Esti, please sit down."

Esti sits down with a worried look on her face.

"I lost my job."

"What?!? How can it be? You have been working for the same company for ten years! They really value you and your work. What your and happened?"

"The company went bankrupt and closed down. Everyone lost their jobs.

"What are we going to do? We have a family to support."

"I know. We are in a difficult situation. However, I have an idea.'

Moshe walks over to the bookshelf, takes two sifrei Tehillim in hand, opens to chapter 146 and begins praying.

"'Halleuka! My soul will praise Hashem!' My tribute does not come merely from the lips and outward, rather from the depths of my soul!1 'I will praise Hashem with my life. I will sing to my G-d as long as I live. Do not rely on noblemen (people in positions of power); in man who has no salvation.' The Malbim relates the reason why we are commanded not to trust in nobles. A man of flesh and blood has no koach (might) of his own to save someone. Any power that he does have comes totally from the Almighty. The Radak adds that Hashem even puts the desire into the heart of the noble to help. Therefore, why rely upon the servant? No human being can help or save without Hashem. The salvation is His, and we are just His agents. Therefore, go straight to the source to state your plea. 'When his spirit departs, he returns to the earth,

on that day his plans all perish.' The Malbim explains that even if man did have the koach to save, he could die any second, and his plans die with him. How can you trust in someone so frail? Rely only on the Eternal, the All powerful. 'Trust in the G-d of Yaakov, Hashem."

 ${}^{f w}$ This is so inspiring, Moshe. Why is Hashem called the G-d of Yaakov?"

"The Medrash (Bereshis Rabba 68:2) relates that Yaakov was traveling to the house of Lavan with no possessions (Elifaz, the son of Eisav had stolen everything he had). To Whom did Yaakov turn for help? 'I raise my eyes to the mountains, from where will my help come?' Eliezer came with gold jewelry to bring Rivka to my father. What shall I do? I have nothing to betroth a wife. 'My help is from Hashem, Maker of heaven and earth' (Tehillim 121:1,2). Indeed the Torah itself testifies that Yaakov trusted Hashem, 'Behold, I am with you and I will guard you wherever you go' (Bereshis 28:15)."
"Moshe, we need not worry. Hashem is

with us.

"Yes, Esti. He is All Powerful; He makes heaven and earth, the sea and all that is in them. He guards the truth forever. The Radak relates that He alone has always proven dependable and faithful, for there are no limits to His essence and power. The psalm then goes on to list the Merciful One's chassodim (acts of kindness). He performs justice for the oppressed; He gives bread to the hungry; He releases the imprisoned, gives sight to the blind, straightens the bent, loves the righteous, and protects strangers. He encourages the orphan and widow, while thwarting the plans of the wicked."

"Moshe, we have nothing to worry about. Hashem is in control. Losing your job is just a test. We will place our faith and trust in Him, pray, do teshuva, acts of kindness, and wait for His salvation. 'Hashem will reign forever; your G-d, Tzion, throughout all generations, halleluka!"" ,.....

Kinderlach . . .

Do you recognize this psalm? We say it every morning in Pisukei DiZimra after Ashrei. It acclaim's G-d's loving care as experienced by each Jew in his own life. We all have our challenges and tests. To Whom do we turn? Who do we rely upon? Not flesh and blood. He has no power to save, and even if he did, he could lose it any moment. Rather, we put our faith in the Eternal, All Powerful G-d of Yaakov. He saved our ancestor from Lavan, and took his descendants out of Mitzrayim. He has done countless chassodim for our nation throughout the generations. He is the Ruler of the universe and will reign forever and ever. Praise Him - Halleluka!

¹ Siddur Iyun Tefillah

פרשת משפטים

"אסתי – שבי."

אסתי מתיישבת עם מבט מודאג על פניה.

"פוטרתי."

"מה?!? איך זה יכול להיות? הרי אתה כבר עובד בחברה זו עשר שנים! והם מעריכים אותך ואת עבודתך! מה קרה?" "החברה פשטה את הרגל. כולם פוטרו."

"מה נעשה? הרי אנחנו חייבים לפרנס את המשפחה!" "אינני יודע. המצב קשה. אך יש לי רעיון."

משה פונה למדף הספרים, מוציא שני ספרי תהילים משם, פותח אותם בפרק קמ"ו ומתחיל להתפלל.

"הללוי-ה! הללי נפשי את ה!! ההלל שלי אינו מס שפתיים בלבד, אלא בא מעמקי נשמתי! 'אהללה ה' בחיי, אזמרה לאלוקי בעודי. אל תבטחו בנדיבים, בבן אדם שאין לו תשועה.' המלבי"ם מסביר מדוע אנו מצווים לא לבטוח בנדיבים. לבשר ודם אין שום כוח משלו להציל אחרים. כל כוח שיש בידו בא מאת ה'. הרד"ק מוסיף שה' גם מכניס את עצם הרצון לעזור ללב הנדיב. ולכן, מדוע לסמוך על העבד, המשועבד לה'? הרי שום אדם אינו יכול לעזור או להציל בלי ה'. הישועה באה רק ממנו, ואנו רק שליחים שלו. ולכן, עדיף לפנות ישירות למקור כדי להגיש את הבקשה לישועה. 'תצא רוחו ישוב לאדמתו, ביום ההוא אבדו עשתונותיו (תוכניותיו).'

המלבי"ם מסביר שגם אם יש לאדם כוח להושיע, הרי הוא עלול למות בכל רגע, ותוכניותיו ימותו יחד אתו. כיצד אפשר לבטוח במישהו כה חלש? עלינו לבטוח רק בה' הכל-יכול, הנצחי. 'אשרי שא-ל יעקב בעזרו, שברו על ה' אלוקיו.'"

"חיזקת אותי מאוד, משה. מדוע נקרא ה' דווקא א-ל יעקב?"

"המדרש (בראשית רבה ס"ח, ב') מספר שיעקב הלך לביתו של לבן חסר-כל (שהרי, אליפז, בנו של עשיו לקח ממנו את כל רכושו). למי פנה יעקב לעזרה? 'אשא עיני אל ההרים, מאין יבוא עזרי?' חשב לעצמו יעקב: אליעזר הגיע לחרן עם תכשיטי זהב כדי להביא משם את רבקה. אך מה אעשה? אין לי שום דבר שאוכל לתת כדי לשאת אשה. 'עזרי מעם ה', עושה שמיים וארץ' (תהלים קכ"א, א'-ב'). ואכן התורה עצמה מעידה שיעקב בטח בה'. 'והנה אנוכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך' (בראשית כ"ח ט"ו)."

"משה, אין לנו סיבה לדאוג. ה' אתנו."

"נכון, אסתי. ה' הוא כל-יכול. הוא בורא שמיים וארץ, את הים וכל אשר בם. הוא שומר אמת לעולם. הרד"ק אומר שרק עליו אפשר לסמוך ורק בו אפשר לבטוח, משום שאין גבול למהותו ולכוחו. המזמור ממשיך ומפרט את חסדי ה': עושה משפט לעשוקים, נותן לחם לרעבים, מתיר אסורים, פוקח עוורים, זוקף כפופים, אוהב צדיקים, שומר את הגרים, מעודד יתומים ואלמנות, ובאותה עת גם מסכל את מזימות הרשעים."

"משה, באמת אין סיבה לדאגה. ה' שולט במצב. פיטוריך הם רק נסיון. עלינו לשים בה' את מבטחנו, להתפלל, לחזור בתשובה, לעשות מעשי חסד ולהמתין לישועתו. 'ימלוך ה' לעולם, אלוקייך ציון לדור ודור, הללוי-ה!"

ילדים יקרים . . .

האם אתם מכירים מזמור זה? אנו אומרים אותו מדי בוקר ב'פסוקי דזמרא', מיד אחרי 'אשרי'. המזמור מהלל את אהבתו של ה' לכל ברואיו, אהבה שכל יהודי יכול לחוש בחייו. לכולנו יש נסיונות ואתגרים. למי אנו פונים? על מי אנו סומכים? לא על בשר ודם. לאדם אין שום כוח להציל, ואפילו אם יש לו, הוא עלול לאבדו בכל רגע. אלא – עלינו לשים את מבטחנו באלוקי יעקב הנצחי והכל-יכול. הוא הציל את אבינו מלבן, והוציא את צאצאיו ממצרים. הוא עשה אין-ספור חסדים לעמנו במשך כל הדורות. הוא מלך

1 סידור עיון תפילה.

להלחם באפליה

יום אחד, עמדו אנשים רבים בתור ארוך בדואר, ממתינים לקבל שירות מהפקידים.

"כן, אדוני. במה אפשר לעזור לך?"

"רק רגע! אני עמדתי לפניו בתור! אתה לא יכול לתת לו לפני שאתה נותן לי!"

"אני יכול לתת שירות למי שאני רוצה. ואתה, שבחוצפתך ערערת על סמכותי, תמתין עד שאטפל בכל שאר האנשים בתור הזה." "אבל אין זה הוגן. תמיד אני אחרון: בדואר, בבנק, במסעדה. תמיד אותו סיפור. אני מרגיש כמו אזרח סוג ב'."

"זה בדיוק מה שאתה: אזרח סוג ב'."

"נמאס לי כבר מהאפליה הבלתי-הוגנת הזאת. בתעודת הזהות שלי רשום שאני אזרח – בדיוק כמוך. מגיע לי לקבל אותו יחס ואותו טיפול כמו כולם."

אחד מהצופים בנעשה נרעש לראות את המחזה הזה.

"אפליה היא דבר נורא."

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כ"א, א'). הפרשה עוסקת בדינים שבין אדם לחבירו: דינים העוסקים בנזקים שאנשים עושים לרכוש הזולת ולגופו, בגניבה, בטיפול נכון

עושים לדכוש החלת ולגופו, בגניבה, בטיפול נכון בעבדים, בשומרים, בהלוואות, בהתחשבות ברגשותיהם של אחרים ובמשפט הוגן וצודק בבית דין. ואלה רק כמה מן הנושאים הנדונים בפרשה זו. האם כל המצוות זוכות ליחס הוגן, או שיש אפליה ביניהן? האם אנחנו

לנוז נון דונושאם דונדונים בפו שוד זו. וזאם כל דונוצוות זוכות ליחס הוגן, או שיש אפליה ביניהן? האם אנחנו נזהרים במצוות אלו כמו שאנו נזהרים במצוות שבין אדם למקום? למשל, לפעמים אדם נזהר לאכול רק אוכל כשר בכשרות מהודרת, אך האם הוא מתאמץ באותה מידה להמנע מאיסור לשון הרע? האם הוא נזהר במילים היוצאות מפיו באותה מידה שהוא נזהר באוכל שהוא מכניס לאותו הפה? אנשים מוכנים לשלם סכומים עצומים כדי לזכות באתרוג נאה. האם הם מוכנים להזהר בכספם ולהשתמש בו כיאות בעסקיהם?

ר' ישראל סלנטר זצ"ל פתח במאבק נגד האפליה שהיא מנת חלקן של מצוות אלה. הוא ייסד את תנועת המוסר בשנת תר"ט, כאשר פתח בליטא ישיבה קטנה. אחד משלושת העקרונות של המוסר הוא שלימות בשמירת המצוות. כל מצוות ה' צריכות לקבל יחס הוגן מאיתנו – אפילו המצוות שבין אדם לחבירו. ודאי שאין זה קל, שכן מצוות אלה נוגדות את מידותינו השליליות. אך ר' ישראל סלנטר לא ויתר, ויצר מהפכה בעולם התורה. ועד היום אנחנו נהנים מעבודתו המאומצת בנושא המידות והמלחמה למען המצוות שבין אדם לחבירו.

ילדים יקרים . .

האפליה היא נוראה! הבה נאבק כולנו נגדה! אין לזלזל בכבוד שום מצווה! פרשת משפטים היא הזדמנות טובה להתחיל בכך. היא כוללת 36 מצוות בין אדם לחבירו. עיינו בהן היטב; לימדו את הלכותיהן ושמרו אותן. התייחסו אליהן באותו כבוד וחומרה שבה אתם מתייחסים למצוות כמו כשרות, שופר ושבת. זוהי הדרך של בעלי המוסר, אלה ששואפים לשלימות. היו כמותם. ר' ישראל סלנטר ישמח במעשיכם.

על מי יש לסמוך?

"שלום אסתי, אשתי היקרה!"

"שלום משה! כל כך טוב לראות אותך! לא ציפיתי שתחזור הביתה מוקדם כל כך."

"האמת היא שיש סיבה טובה שהקדמתי לחזור מן העבודה היום." "האם הכל בסדר?"